

Turopova Nigora Xolmurod qizi

Termiz Davlat universiteti

nturopova@tersu.uz

Nurmatova Shahzoda

Termiz Davlat universiteti

Menejment yoʻnalishi, 2-guruh talabasi

Kirish

Bozor iqtisodiyoti sharoitida investitsiyalar mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining eng muhim tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi. Ular iqtisodiy resurslarni samarali taqsimlash, yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirishda muhim rol oʻynaydi.

Investitsiyalar iqtisodiyotning barqaror oʻsishini taʼminlab, raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, har qanday davlatning iqtisodiy siyosatida investitsiyalarni jalb etish, ularni boshqarish va ulardan samarali foydalanish masalalari markaziy oʻrinni egallaydi.

Oʻzbekiston Respublikasida soʻnggi yillarda iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, yangi ish oʻrinlarini yaratish va aholining farovonligini oshirish yoʻlida investitsiyalarni keng miqyosda jalb etish borasida tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayon milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga bevosita taʼsir koʻrsatmoqda.

Asosiy qism

1. Investitsiya tushunchasi va turlari

Investitsiyalar — bu iqtisodiy resurslarning daromad yoki ijtimoiy samara olish maqsadida maʼlum sohalarga yoʻnaltirilishidir. Ular real, moliyaviy va intellektual investitsiyalar koʻrinishida boʻladi.

- Real investitsiyalar — ishlab chiqarish vositalari, texnika, inshootlar, binolar va boshqa moddiy boyliklarga yoʻnaltirilgan mablagʻlardir.

- Moliyaviy investitsiyalar — aksiyalar, obligatsiyalar, depozitlar, qimmatli qogʻozlar kabi moliyaviy aktivlarga kiritiladigan sarmoyadir.

- Intellektual investitsiyalar esa ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar, yangi texnologiyalar, kadrlar malakasini oshirishga yoʻnaltirilgan mablagʻlarni oʻz ichiga oladi.

Investitsiyalar mamlakat iqtisodiy hayotida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, yangi texnologiyalarni tatbiq etish, eksport salohiyatini kengaytirish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

2. O'zbekiston Respublikasida investitsion siyosat

Mustaqillik yillarida O'zbekiston hukumati investitsion siyosatni iqtisodiy rivojlanishning asosiy vositasi sifatida qarab keldi. 2019 yilda qabul qilingan "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonun milliy va xorijiy sarmoyadorlar uchun teng huquq va kafolatlarni belgilab berdi.

Shuningdek, "Yangi O'zbekiston Taraqqiyot strategiyasi" doirasida investitsiyalarni boshqarish, investitsion muhitni yaxshilash, investorlar huquqlarini himoya qilish hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Bugungi kunda mamlakatimizda xorijiy investitsiyalar asosan energetika, transport, qurilish, qishloq xo'jaligi va axborot texnologiyalari sohasiga yo'naltirilmoqda. Xususan, Termiz shahrida joylashgan "Erkin iqtisodiy zona" xorijiy sarmoyadorlar uchun qulay soliq va bojxona imtiyozlari yaratgani bilan ajralib turadi.

3. Investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri

Investitsiyalar iqtisodiy o'sishning muhim drayverlaridan biri hisoblanadi. Ular ishlab chiqarish hajmini kengaytiradi, ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qiladi, bandlik darajasini oshiradi va byudjetga tushumlarni ko'paytiradi.

Misol uchun, ishlab chiqarish sohasiga kiritilgan sarmoya natijasida yangi korxonalar tashkil etiladi, bu esa minglab ish o'rinlari yaratilishiga sabab bo'ladi. Natijada aholining daromadlari ortadi va ichki bozor hajmi kengayadi.

Investitsiyalar, shuningdek, hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutni kamaytirish, infratuzilmani rivojlantirish va ijtimoiy sohalarda islohotlarni jadallashtirish imkonini beradi. Bu jarayonlar mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

4. Xorijiy investitsiyalar va ularning roli

O'zbekiston iqtisodiyotiga xorijiy investitsiyalarni jalb etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir.

Chet el kapitali nafaqat moliyaviy manba, balki ilg'or texnologiyalar, boshqaruv tajribasi va yangi ish uslublarining kirib kelishiga sabab bo'ladi.

Masalan, Janubiy Koreya, Xitoy, Germaniya, Turkiya kabi davlatlar bilan amalga oshirilayotgan hamkorlik loyihalari natijasida mamlakatimizda avtomobilsozlik, energetika va kimyo sanoati sohasida yirik korxonalar barpo etildi.

Bundan tashqari, xalqaro moliya institutlari — Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki bilan hamkorlik doirasida infratuzilma

loyihalari, yo‘l qurilishi va qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish ishlari olib borilmoqda.

5. Investitsion muhitni takomillashtirish yo‘nalishlari

Investitsion muhitni yaxshilash uchun O‘zbekistonda bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan:

- soliq tizimi soddalashtirilmoqda;
- litsenziya va ruxsatnomalar soni kamaytirilmoqda;
- “Yagona investitsiya oynasi” tizimi joriy etilgan;
- investorlar uchun huquqiy kafolatlar mustahkamlanmoqda.

Bu chora-tadbirlar sarmoyadorlarning ishonchini oshirishga va investitsion oqimlarni ko‘paytirishga xizmat qilmoqda. Natijada, mamlakatimizga kirib kelayotgan xorijiy investitsiyalar hajmi yildan-yilga oshib bormoqda.

Xulosa

Investitsiyalar — bu nafaqat iqtisodiy o‘shishning, balki mamlakat taraqqiyoti va barqarorligining asosi hisoblanadi. Ular orqali ishlab chiqarish quvvatlari yangilanadi, infratuzilma rivojlanadi, aholi bandligi oshadi va turmush darajasi yaxshilanadi.

O‘zbekiston Respublikasida olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar, yaratilayotgan qulay investitsion muhit hamda sarmoyadorlarga berilayotgan imtiyozlar mamlakatimizning xalqaro maydondagi iqtisodiy mavqeini mustahkamlab bormoqda.

Shunday qilib, investitsiyalarni samarali boshqarish va ularning iqtisodiyotdagi ahamiyatini to‘g‘ri baholash — O‘zbekistonning barqaror iqtisodiy o‘shishiga xizmat qiluvchi eng muhim omillardan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to‘g‘risida”gi Qonuni. — Toshkent, 2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori: “2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston Taraqqiyot strategiyasi”.
3. www.stat.uz — O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi rasmiy sayti.
4. www.lex.uz — O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
5. Rustamov A. “Investitsion faoliyatni boshqarish”. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.
6. Karimov I.A. “O‘zbekiston iqtisodiy islohotlar yo‘lida”. — Toshkent, 2017.
7. Xalqaro valyuta fondi va Jahon banki hisobotlari, 2023 yil.
8. O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma’lumotlari, 2024.